



DRAAIBOEK

voor heropstart van de lessen van de
basis- en secundaire scholen

Waarom dit draaiboek?

De coronacrisis plaatst iedereen voor enorme uitdagingen. Ook onderwijsprofessionals, leerlingen, ouders en het brede ondersteunende netwerk. Het begon met de plotse schorsing van de lessen op school. Na de paasvakantie zijn leraren begonnen met het 'preteachen' van nieuwe leerstof op afstand. Dat gebeurt grotendeels digitaal.

Op een bepaald moment zullen leerlingen opnieuw op school les krijgen, mits de heropstart in andere maatschappelijke sectoren gunstig wordt geëvalueerd en lessen op school hernemen voldoende veilig wordt geacht.

Dit draaiboek is in eerste instantie een houvast ruim vooraf voor individuele scholen voor de exitstrategie¹. Je kan hiermee checken of je al aan alle aspecten van een herstart in jouw school gedacht hebt, ook als je daar nu al proactief mee bezig bent. Dit draaiboek zal jou ook helpen om te bepalen wat in jouw situatie mogelijk is. Ga erover in overleg met je preventieadviseur en het lokaal overlegcomité en maak op basis van een risicoanalyse goede keuzes.

Jouw schoolspecifieke keuzes hebben soms ook implicaties voor andere scholen. Leerlingen veranderen namelijk soms van school en dragen de beslissing van hun vorige school mee. Ook daar houdt dit draaiboek rekening mee. Het zet de neuzen in dezelfde richting, met respect voor de professionaliteit en autonomie van scholen.

Bij de ontwikkeling van dit draaiboek zijn veel partners betrokken: pedagogische experts, de onderwijsverstrekkers, vakorganisaties, de CLB-netten, de onderwijsadministratie, het Agentschap Zorg en Gezondheid, de onderwijsinspectie, FOD WASO, Co-Prev en het kabinet Onderwijs. Bij de uitrol zullen veel partners de scholen ondersteunen: de CLB's, de pedagogische begeleidingsdiensten, de onderwijsinspectie ... Je staat er als school niet alleen voor.

De handvatten in dit draaiboek gelden grotendeels voor alle gewone en buitengewone basis- en secundaire scholen². Waar nodig is er duidelijk nuance aangebracht naargelang het onderwijsniveau.

¹ Dit draaiboek is een dynamisch document dat wordt aangepast op basis van de beslissingen van de Nationale Veiligheidsraad.

² Voor het volwassenenonderwijs en het deeltijds kunstonderwijs wordt een apart draaiboek opgesteld.

Algemene uitgangspunten

Deze 5 uitgangspunten lopen als een rode draad door dit draaiboek:

1. [De gezondheid en veiligheid van onderwijsprofessionals en leerlingen staan voorop.](#)
2. [De scholen zijn de eerste regisseur voor het onderwijsproces en kunnen rekenen op de ondersteuning van pedagogische begeleiding en andere onderwijsactoren.](#)
3. [2019-2020 is voor niemand een verloren schooljaar.](#)
4. [Na de herstart van de lessen op school wordt de onderwijstijd tot het einde van het schooljaar gemaximaliseerd.](#)
5. [Er is garantie op een faire evaluatie voor alle leerlingen.](#)

Uitgangspunt 1: De gezondheid en veiligheid van onderwijsprofessionals en leerlingen staan voorop.

Een nul-risico bestaat niet, dat is ook zo in niet-coronatijd. Maar zonder voldoende ruime medische garanties herstart het onderwijs op school niet. De overheid neemt enkel minimale én beheerste risico's. Een heropstart gebeurt in samenspraak met en op advies van de experts die de globale exit-strategie bepalen. Elke heropstart zal gepaard gaan met het nemen van een aantal noodzakelijke veiligheidsmaatregelen.

Uitgangspunt 2: De scholen zijn de eerste regisseur voor het onderwijsproces en kunnen rekenen op de ondersteuning van pedagogische begeleiding en andere onderwijsactoren.

Vlaanderen mag trots zijn op haar scholen. Ze bewijzen zich keer op keer in internationaal onderzoek. Ook uit onderzoek blijkt hoeveel vertrouwen de burger heeft in ons onderwijs.

Ook in corona-tijd bewijzen scholen dat zij het best geplaatst zijn om het onderwijsproces in goede banen te leiden en dat ze snel kunnen schakelen. Meer dan ooit geldt dus het vertrouwen in de professionaliteit en kwaliteit van de scholen en respect voor hun autonomie.

Uitgangspunt 3: 2019-2020 is voor niemand een verloren schooljaar.

Vóór 13 maart, de dag waarop de corona-maatregelen ingingen, was veel leerstof al gegeven en waren al veel evaluaties gebeurd. Op die basis werken scholen de rest van dit schooljaar verder.

Maar ook in het schooljaar 2020-2021 dragen scholen wellicht de pedagogische gevolgen van de corona-crisis nog mee.

Uitgangspunt 4: Na de herstart van de lessen op school maximaliseren we de onderwijstijd tot het einde van het schooljaar.

Door de schorsing van de lessen op school vanaf midden maart ging onderwijstijd verloren. Daarom is het motto voor de rest van het schooljaar: onderwijstijd maximaliseren.

Dat begint met de periode van 'preteaching' na de paasvakantie. Leerlingen verwerven vanaf dan de essentiële leerstof in eerste instantie op afstand. Zodra de lessen terug op school doorgaan, komt de leraar in de eerste plaats op die leerstof terug in de klas, met als doel dan sneller tot de kern te komen én te differentiëren.

Ook voor de rest van het schooljaar zullen scholen zich moeten beperken tot essentiële leerstof. En dus dezelfde vraag stellen als in de preteaching-fase: welke leerstof hebben onze leerlingen nu écht nog nodig om naar een volgend leerjaar over te gaan? We gaan ervan uit dat leren voor de rest van het schooljaar voor sommige leerlingen nog via blended learning zal gebeuren, dus via een mix van leren met en zonder technologie. Bijvoorbeeld: een combinatie van e-learning en klassikaal leren op school.

Uitgangspunt 5: We garanderen een faire evaluatie voor alle leerlingen.

Leren is voor de rest van dit schooljaar belangrijker dan evalueren. Zowel in de preteachingfase als na de herstart van de lessen op school komt het erop aan de onderwijstijd te maximaliseren. Als je tijd stopt in evalueren, doe dat dan vooral formatief, met als doel het individuele leertraject van leerlingen op te volgen en hun daarover feedback te geven. Op welk ogenblik er nog summatieve toetsen kunnen volgen, hangt in grote mate samen met het exit-scenario dat zal uitgevoerd worden.

2019-2020 was voor iedereen in onderwijs speciaal en stresserend. Zorg ervoor dat alle leerlingen een faire evaluatie krijgen. Geef elke leerling genoeg kansen om zich te bewijzen. Zorg ervoor dat de eventuele summatieve evaluaties transparant, eerlijk, billijk, behoorlijk en passend zijn. Geef leerlingen zo nodig het voordeel van de twijfel.

Thema's

Het afwegingskader hieronder bestaat uit 5 thema's waarover scholen het best nadenken vóór de herstart van het onderwijs. Het is gebaseerd op internationaal wetenschappelijk onderzoek en gedragen door alle onderwijspartners.

Dit zijn de 5 thema's:

1. Veiligheid
2. Mensen
3. Leren
4. Organiseren
5. Evalueren en attesteren

Het thema veiligheid staat centraal en vormt het vertrekpunt voor alle beslissingen die scholen achtereenvolgens nemen (en bijsturen) omtrent de andere 4 thema's.

Het preventiedraaiboek is een dynamisch document.

Het geactualiseerde preventiedraaiboek (dd 28 april 2020) vind je hieronder. Het pedagogisch draaiboek wordt momenteel verder verfijnd. Via Schooldirect en de socialemediakanalen [Facebook](#) en [Twitter](#) verneem je de aanpassingen aan het preventiedraaiboek en wanneer het pedagogisch draaiboek klaar is.

[Toepassingsgebied](#)
[Uitgangspunten](#)
[Verplichtingen](#)
[Adviezen](#)

1. VEILIGHEID



Toepassingsgebied

- Gewoon leerplichtonderwijs
- De focus ligt momenteel op de niet-praktijkvakken. Bijkomende informatie voor de praktijklessen tso en bso volgt nog.
- Voor het buitengewoon onderwijs, de praktijkvakken en de internaten komt er zo snel mogelijk een apart preventiedraaiboek aan.

Uitgangspunten

- Je school herstart enkel als dat op een voldoende veilige en haalbare manier kan. Als je alle voorwaarden rond veiligheid kan naleven, wordt verwacht dat je de lessen hervat vanaf 15 mei. Hoe je de onderwijstijd concreet invult, beslis je als school autonoom.
- De veiligheid van alle leerlingen en personeel is een **absolute basisvoorwaarde** bij de heropstart van de scholen. We houden ook rekening met zieke personeelsleden en leerlingen die niet op school aanwezig kunnen zijn. We voorzien maatregelen voor de fysieke veiligheid én voor het mentale welbevinden.
- We ambiëren een zo veilig mogelijke schoolomgeving, waarbij we het risico op besmetting maximaal proberen in te dijken.
- Social distancing blijft gehandhaafd.
- Zieke kinderen en zieke personeelsleden blijven thuis. We harnemen de richtlijnen uit de periode voor de schorsing van de lessen.
- Wie ziek wordt op school, wordt in afzondering gezet, gaat naar huis en laat zich testen bij de huisarts of in een triagecentrum. Als de test positief is, wordt iedereen met wie de zieke contact had, opgespoord (contact tracing). Die contactpersonen volgen de richtlijnen van de behandelende arts.
- Mond- en neusbedekking voor personeel in alle onderwijsniveaus en leerlingen vanaf het secundair onderwijs zijn verplicht.
- Risicogroepen
 - Leerlingen die tot de risicogroep behoren, kunnen blijven afstands-onderwijs volgen.
 - Personeelsleden en leerlingen uit de risicogroepen blijven thuis.
 - Wie tot de risicogroepen behoort, wordt nog bepaald.
 - Meer richtlijnen over bijvoorbeeld het gebruik van de afwezigheidscodes volgen.

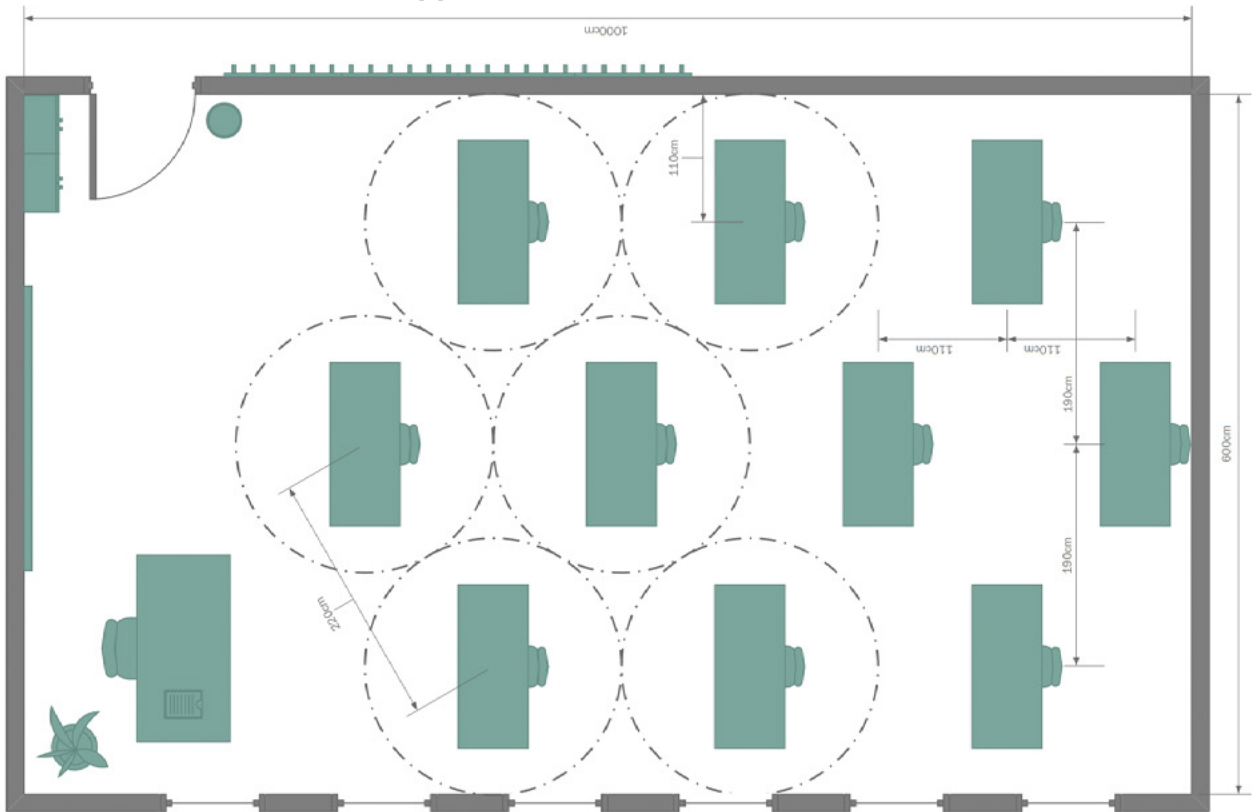
Verplichtingen

- 2 basisregels
 - Social distancing (1ste beschermingsniveau, art. 5 welzijnswet)
 - Handhygiëne
- Voorzien van persoonlijke beschermingsmiddelen (2de beschermingsniveau)
 - Welke?
 - Mond- en neusbedekking. Voor personeelsleden worden alternatieven bekeken voor mondkapen die de veiligheid garanderen zonder het lesgeven in de weg te staan.
 - Handschoenen
 - Voor wie?
 - Mond- en neusbedekking voor personeel in alle onderwijsniveaus en leerlingen vanaf het secundair onderwijs zijn verplicht.
 - Handschoenen voor onderhoudspersoneel, buspersoneel en verzorgend personeel
- Geef personeel en leerlingen duidelijke instructies over wat te doen bij besmetting (cf. maatregelen voor de schorsing van de lessen)
- Betrek de lokale preventieadviseur meteen bij de organisatie van de heropstart.
- Pas dit draaiboek toe op je eigen schoolomgeving op basis van de lokale risicoanalyse. Laat je hierbij ondersteunen en adviseren door de externe dienst voor preventie en bescherming op het werk en het CLB. De risicoanalyse wordt met andere woorden opgemaakt door het schoolbestuur in samenwerking met de interne preventiedienst, de externe preventiedienst en het CLB. Bespreek de risicoanalyse op het bevoegde onderhandelingscomité.
- Hou in de risicoanalyse en bij het nemen van preventiemaatregelen naast de fysieke veiligheid absoluut ook rekening met het mentale welzijn van personeel en leerlingen. Deze periode heeft een onmiskenbare impact op de psychosociale belasting van personeel en leerlingen.
- Maak daarom afspraken met het CLB. Herhaal de contactgegevens van het CLB (CLB-chat), interne leerlingenbegeleiders en andere aanspreekpunten.
- Maak afspraken met de afdeling psychosociaal welzijn van de externe dienst voor preventie en bescherming op het werk. Herhaal de contactgegevens van de externe en interne preventiedienst en de interne vertrouwenspersonen.
- Houd rekening met de lange periode waarin leerlingen en personeel elkaar niet gezien hebben (ook in kader van het naleven social distancing net na de heropstart)
- Voorzie de nodige tijd voor de risicoanalyse en het uitvoeren van de preventiemaatregelen.

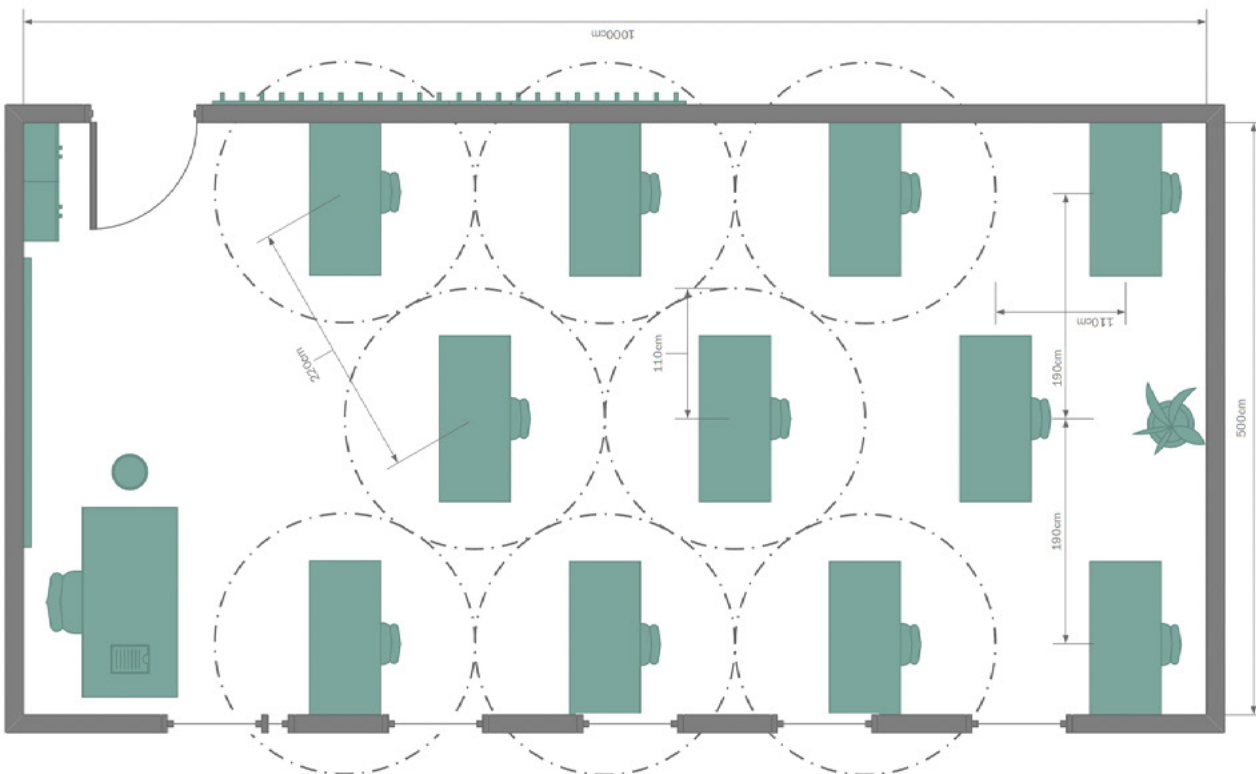
Verplichtingen voor fysieke organisatie

- Zet in op een combinatie van de 3 maatregelen:
 - Contactbubbels met maximaal een 10-tal leerlingen met een plafond van 14 leerlingen ook al is je lokaal groter.
 - Social distancing
 - Het gebruik van mondkmaskers
-
- Minimumafstand tussen persoon in kader van social distancing: 1,5 meter
 - Voorbeeld: oppervlakte per persoon $(1.5)^2 \times \pi =$ cirkel van ca. 7m^2
 - Opnemen in lokale risicoanalyse
- Verplichte oppervlakte per leerling/leraar in klaslokaal
 - Minimaal 4m^2
 - 10 leerlingen = 40m^2 (halvering klasgrootte)
 - 1 leraar = 8m^2
 - = $(1.10)^2 \times \pi =$ ca. 4m^2
 - Afstand van ca. 1,10 meter tussen leerlingen en leraar
- Behalve de afstand tussen personen, moet ook met andere parameters rekening gehouden worden.

Voorbeeld klaslokaal met oppervlakte 60m²



Voorbeeld klaslokaal met oppervlakte 50m²



Adviezen

- Communiceer duidelijk en zo snel als mogelijk voor de heropstart naar personeel, ouders en leerlingen. Gebruik de [modelbrief](#).
- Zorg voor een regelmatig overleg (bv. om de 2-3 dagen) met de personeelsafvaardiging/bevoegd onderhandelingscomité om te weten wat er leeft binnen de school.
- Maak duidelijke afspraken met **derden** (catering, schoonmaak, leverancier, ondersteuningsnetwerken,...) en communiceer die schriftelijk.
- Neem maatregelen om niet-essentiële derden (bezoekers) te weren. Denk aan alternatieven voor instappertjes in de kleuterschool.
- Voorzie voldoende tijd voor **onthaal** van leerlingen en personeel bij de heropstart.
- Geef personeel en leerlingen instructies over:
 - Social distancing
 - Help de leerlingen (en personeel) bij het inschatten van de nodige afstand.
 - Toon via signalisatie op de grond aan hoeveel afstand moet genomen worden.
 - Handhygiëne
 - Hoe?
 - Wanneer?
 - Betreden van de school.
 - Binnenkomen van de klas (na speeltijd).
 - Na toiletbezoek.
 - Voor de maaltijd.
 - Voor het verlaten van de school.
 - Na het hoesten of niezen.
 - Na bedienen van machines (praktijklessen).
- Zie bij de jongste kinderen toe op het correct wassen van de handen. Meer info op [Handige Hans](#).
- Niezen/hoesten/snuiten: [pdf bestand Hoest-, nies- en snuithygiëne](#) (326 kB)
- Het dragen van mondmaskers. Zodra er specifieke instructies voor onderwijs zijn, stellen we ze hier ter beschikking.
- Affiches: [download de affiches](#) over het coronavirus. Beschikbaar in verschillende talen en in Vlaamse Gebarentaal. Of download [de affiche van AZG](#).
- Vind de meest actuele instructies op de website van [Sciensano](#).
- Voorzie voldoende materiaal om handen te wassen.
- Zet drinkwaterfonteintjes tijdelijk buiten gebruik en voorzie alternatieven.

- Ouders van leerlingen die ziek worden op school worden meteen gecontacteerd om hen af te halen. De leerlingen met COVID-symptomen worden meteen uit de klas gehaald en in een apart lokaal in quarantaine geplaatst tot de ouders hen opgehaald hebben. Het geïnfecteerde lokaal moet ontsmet worden.
- Vergader digitaal met werkgroepen, ouderraad, schoolteam,...
- Annuleer niet-essentiële vergaderingen.
- Sluit waar mogelijk de lift of beperk het gebruik tot 1 persoon of indien nodig 1 begeleider.
- Blijf op de hoogte via:
 - <https://www.sciensano.be/nl>
 - <https://onderwijs.vlaanderen.be/nl/coronavirus>
 - de websites van de onderwijskoepels en het GO!

Aanbevelingen voor klaslokalen en lessen

- Plaats leerlingen zo veel als mogelijk tegen de wand.
- Vaste plaatsen en lokalen per leerling (leraar verandert van klaslokaal, niet de leerlingen)
 - Minder leerlingenstromen
 - Minder onderhoud
- Geen lessen in vaklokalen chemie, fysica of biologie
 - Lessen gaan door in gewone klaslokalen
 - Kleine groepen toelaten
 - Experimenten worden aangetoond via filmpjes
 - Eventuele uitzonderingen voor (zeer) kleine groepen
- Organiseren van lessen in open lucht wordt aanbevolen
 - Verluchting
 - Lessen Lichamelijke Opvoeding
- De les lichamelijke opvoeding kan blijven doorgaan, maar moet worden aangepast om de fysieke afstand te behouden. Hou er rekening mee dat hoe groter de inspanning is, hoe sterker de ademhaling is en hoe meer afstand je dus moet behouden.
- Denk na over aanpassingen van het lessenrooster. Organiseer eventueel kortere lestijden om voldoende tijd te voorzien voor handhygiëne en verplaatsingen.

Ondersteuning in de klassen

- Social distancing handhaven.

Speeltijd

- Voorzie alternerende speeltijden
- Max. aantal leerlingen op speelplaats op basis van minimumoppervlakte van 4m² per leerling

Lunchpauze

- Voorzie alternerende lunchpauzes.
- Max. aantal leerlingen in refter op basis van minimumoppervlakte van minimaal 4m² per leerling.
- Vermijd eventueel het aanbod warme maaltijden.
- Organiseer eventueel lunchpauzes in de klas (voorzie wel extra onderhoud).
- Bij halve lesdagen kan de lunchpauze geannuleerd worden

Leraarskamer

- Max. aantal personeelsleden in leraarskamer op basis van minimumoppervlakte van minimaal 4m² per personeelslid.
- Geef leraren een vaste plaats.

Voor- en naschoolse opvang

- Social distancing handhaven. Meer informatie volgt.

Studielokaal

- Max. aantal leerlingen op basis van minimumoppervlakte van minimaal 4m² per leerling.
- Hou rekening met extra afwezigheden van leerlingen en personeel.

Sanitair

- Werk met alternerende speeltijden.
- Hou bij het bepalen van het maximaal toegelaten leerlingen in het sanitair rekening met het aantal beschikbare wasplaatsen en de afstand tussen de wastafels (risicoanalyse). Voorzie hiervoor toezicht.
- Voorzie alternatieve (tijdelijke) mogelijkheden voor handhygiëne.
- Gebruik uitsluitend papieren handdoekjes.
- Verwijder stoffen handdoeken. Zet handdrogers buiten dienst.

Leerlingstromen

- Beperk de in- en uitgangen in de school.
- Voer éénrichtingsverkeer in.
- Start op de speelplaats en laat de leerlingen klas per klas de school betreden.
- Leerlingen wachten in de gang op een veilige afstand van elkaar en betreden één voor één de ruimte.
- Leerlingen nemen van achter naar voor plaats in de klas en van voor naar achter klas bij het verlaten.
- Geen circulatie mogelijk in klaslokaal.
- Voorzie meer tijd voor verplaatsingen.

Ouderstromen

- Laat (groot)ouders de kinderen aan de poort afzetten en ophalen, beperk hun aanwezigheid verder op school. Ouders verlaten zo vlog mogelijk de school.

Leerlingenvervoer

- Volg de richtlijnen van de openbare vervoersmaatschappijen.
- Voor het buitengewoon onderwijs komt er zo snel mogelijk een apart preventie-draaiboek aan

Secretariaat/onthaal

- Voorzie plexiglas aan de balie.
- Beperk het bezoek van leerlingen en personeel. Maak hierover afspraken.
- Laat (niet-brandwerende) deuren zo veel als mogelijk open staan. Hou hierbij rekening met mogelijk lawaai voor naburige klassen.
- Deel de campus in in zones afhankelijk van risico en doelgroep. Pas de instructies (bv. over persoonlijke beschermingsmiddelen) aan per zone via affiches.

Adviezen voor sanitair

- Toiletten doorspoelen met deksel gesloten. Informeer de leerling, bv. door affiches op te hangen in het sanitair.
- Droogstaande afvoeren (vloer, sanitair, ...) vermijden. Regelmatig (bv. 3-wekelijks, afhankelijk van de weersomstandigheden) doorspoelen.

Adviezen voor de ventilatie

Verhoog de ventilatie (zo veel mogelijk verse lucht)

Mechanische ventilatie

- Schakel het ventilatiesysteem niet volledig uit, ook al is het gebouw niet in gebruik
- Start het ventilatiesysteem (dagregime) vroeger en laat het langer nadraaien (1 – 2 uur)
- Voorzie extra manuele ventilatie via ramen, zeker bij het betreden van een lokaal dat eerder bezet was

Geen mechanische ventilatie

- Voorzie (extra) manuele ventilatie via ramen (gezondheid gaat hierbij voor op thermisch comfort)
- Frequentie? 2 à 3 keer per dag gedurende minimaal 15 minuten

Ventilatiesystemen voor sanitaire ruimtes niet uitschakelen

Mechanische ventilatie

- Schakel het ventilatiesysteem niet uit (24 op 7 laten aan staan)
- Let er op dat de onderdruk van de sanitaire ruimte hoger is dan deze van de andere ruimtes
- Vermijd open ramen in de sanitaire ruimtes (onderdruk behouden)

Geen mechanische ventilatie

- Zet alleen ramen open als dit noodzakelijk is, let hierbij op de luchtstromen die hierdoor ontstaan.

Ventilatiesysteem D (luchtgroep)

- Luchtgroep met warmterecuperatie met warmtewiel
- Schakel de warmterecuperatie uit (bv. by-pass activeren)
- Is het niet mogelijk om het warmtewiel uit te schakelen dan moet het reinigen van het warmtewiel mee opgenomen worden in het onderhoudsprogramma, je contacteert hiervoor best de installateur.
- Is het niet duidelijk hoe je de warmterecuperatie kan uitschakelen contacteer je best de installateur.

Luchtgroep met warmterecuperatie met kruisstroomwarmtewisselaar

- Er stelt zich geen probleem met de warmterecuperatie
- In geval van twijfel warmterecuperatie altijd uitschakelen, gezondheid is belangrijker dan energiebesparing.
- Zorg dat het ventilatiesysteem goed onderhouden is, bijv. tijdig vervangen v/d luchtfilters, zodanig dat het ventilatiedebiet optimaal wordt gegarandeerd.
- Opmerking: bij een ventilatiesysteem C (raamroosters) stellen er zich geen bijkomende problemen

Luchtverwarming

- Schakel de recirculatie/luchtherneming uit (gezondheid is belangrijker dan energiebesparing)

Adviezen voor onderhoud

- Maak een [hygiëneplan](#) op. Neem arbeidsmiddelen en materialen op in het hygiëneplan. Registreer deze acties. Besteed hierin bijzondere aandacht aan het onderhoud voor de heropstart.
- Werk zo veel mogelijk met vaste lokalen of plaatsen voor de leerlingen.
- Het inschakelen van leerlingen en personeel bij het onderhoud van hun eigen werkplek kan als tijdelijke maatregel ingevoerd worden als uit de lokale risicoanalyse blijkt dat alternatieven onmogelijk zijn en op voorwaarde dat hierover duidelijke instructies worden gegeven. Om tijdig het nodige onderhoud uit te voeren door het reguliere onderhoudspersoneel, moet eerst de mogelijkheid van uitwijklokalen bekeken worden.
- Regelmatig reinigen (water en zeep) van lokalen. Minimaal na elke lesdag
- Regelmatig reinigen (water en zeep) van meubilair/machines/toestellen
 - Refertafels: na elke lesdag en na elk gebruik door andere groepen leerlingen
 - Banken/stoelen: na elke lesdag
 - Machines: na elke lesdag en na elk gebruik
- Specifieke aandacht voor alles wat kan worden aangeraakt met de handen: klinken (laat deuren zo veel mogelijk open staan), schakelaars, kranen, wc-spoelingen, wc-deksels, trapleuningen, sporttoestellen, speelgoed (niet uitwisselen tussen groepen), didactisch materiaal, toetsenborden, tablets, telefoons, ...
- Desinfecteren is enkel nodig bij vermoeden van infecties. Met bleekwater/ethanol (gebruik de correcte verhoudingen!)
- Vermijd gebruik van stofzuigers

Adviezen voor onderhoudspersoneel

- Gebruik steeds lange handschoenen
- Wassen van handen voor het aandoen van handschoenen en na het uitrekken van de handschoenen (en onmiddellijk verzorgende crème aanbrengen)
- Dagelijks legen van vuilnisbakken
- Verhoog de onderhoudsfrequentie van het sanitair (minimaal 2 maal per dag).

- Het verhogen van de onderhoudsfrequentie van de gebouwen en lokalen kan er toe leiden dat in bepaalde periodes geprioriteerd (bv sanitair, lokalen met meerdere groepen leerlingen/personeel) wordt.
- Was textiel (gordijnen, speelgoed...) minimaal op 60° en bij voorkeur op 90° graden
- Gebruik bij voorkeur enkel wasbaar speelgoed

Overige adviezen

Preventie van legionella

- Consulteer het lokale beheersplan. Zie de [website van AZG](#) voor meer info.
- Specifieke [richtlijnen voor de heropstart van zwembaden](#).

EHBO

Voorzie digitale thermometers die vanop een zo groot mogelijke afstand kunnen werken. Indien niet beschikbaar, volstaat gewone thermometer op voorwaarde dat ze na gebruik ontsmet worden.

- Voorzie voldoende handschoenen en mondmaskers voor de hulpverleners
- Ondersteuningsnetwerken:
 - Persoonlijke beschermingsmiddelen worden voorzien door de school voor buitengewoon onderwijs
 - Moeten ondersteuners fysiek aanwezig zijn of kunnen zij op afstand blijven werken?
 - Cfr draaiboek CLB-medewerkers die scholen bezoeken: CLB voorziet materiaal (bv. handgel) voor personeelsleden en maakt afspraken met de scholen. Is bezoek mogelijk? Laat je leerling naar het CLB komen? Vanop afstand werken blijft het advies.

Hulpmiddelen

- [Checklist FOD WASO](#).
- [Cursus COVID-19 zorgverleners](#).
- [AZG - COVID-19: hygiëne en beschermingsmateriaal](#)